

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Frygt og Bæven

Citation: Kierkegaard, Søren: "Frygt og bæven", i Kierkegaard, Søren: *Frygt og bæven*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 92. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-kierkegaard02val-shoot-idm140578676877328.pdf> (tilgået 25. oktober 2021)

Anvendt udgave: Frygt og bæven

Ophavsret Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen.](#)

↪ Havmandens Bevægelser kan jeg derfor forstaae, medens jeg ikke kan forstaae Abraham; thi Havmanden kommer netop ved Paradoxet til at ville realisere det Almene. Forbliver han nemlig skjult og indvier sig til alle Angerens Qvaler, da vorder han en Dæmon, og er som saadan tilintetgjort Forbliver han skjult, men mener ikke kløgtigt ved selv at martres i Angerens Trældom at kunne arbeide Agnete løs, saa faaer han vel Fred, men han er tabt for denne Verden. Bliver han aabenbar, lader han sig frelse ved Agnete, da er han det største Menneske, jeg kan forestille mig; thi det er kun Æstheten, der letsindig mener at prise Kjærlighedens Magt ved at lade den Fortabte elskes af en uskyldig Pige og derved frelses; det er kun Æstheten, der seer fejl, og troer, at Pigen er Heltinden, istedenfor at Havmanden er det Havmanden kan da ikke tilhøre Agnete uden at han, efterat have gjort Angerens uendelige Bevægelse, endnu gjør een Bevægelse, Bevægelsen i Kraft af det Absurde. Ved egen Kraft kan han gjøre Angerens Bevægelse, men han bruger ogsaa absolut hele sin Kraft dertil, og derfor kan han umulig igjen ved egen Kraft komme tilbage og gribe Virkeligheden. Naar man ikke har Lidenskab nok til hverken at gjøre den ene eller den anden Bevægelse, naar man sjudsker sig gennem Livet, angrer lidt og mener, saa gaaer nok Resten, da har man engang for alle Gange renonceret paa at leve i Ideen, og saa kan man meget let opnaae og forhjælpe Andre til det Høieste *i*: bedaare sig selv og Andre i den Forestilling, at i Aandens Verden gaaer det til som i Gnavspil, hvor Alt gaaer paa bedste Beskub. Man kan da forlyste sig selv ved at betænke, hvor underligt det dog er, at netop i en Tid, hvor jo Enhver kan gjøre det Høieste, Tvivlen om Sjælens Udødelighed kan være saa udbredt; thi den, der virkelig har gjort blot Uendelighedens Bevægelse, han tvivler neppe. Lidenskabens Slutninger erede eneste paalidelige d.v.s. de eneste overbevisende. Heldigviis er Tilværelsen her kjærligere, trofastere end hvad Viismænd paastaae, thi den udelukker intet Menneske end ikke det ringeste, den narrer Ingen, thi i Aandens Verden er kun den narret, der narrer sig selv. Det er Alles Mening, og forsaavidt jeg tør tillade mig at dømme derom, er det ogsaa min Mening, at det er ikke det Høieste at gaae i Kloster, men derfor er det ingenlunde min Mening, at i vor Tid, da intet Menneske [93](#) gaaer i Kloster, Enhver er større end de dybe og alvorlige Sjæle, der fandt Hvile i et Kloster. Hvor Mange har i vor Tid Lidenskab nok til at tænke det og da at dømme sig selv oprigtigt. Alene Forestillingen om, saaledes at tage Tiden paa sin Samvittighed, at give den Tid til i sin søvnløse Utrættelighed at udforske hver en lønlig Tanke, saaledes, at man, hvis man ikke hvert Øieblik gjør Bevægelsen i Kraft af det Ædleste og Helligste i et Menneske, med Angst og Gru kan opdage*, og om ikke ved andet, saa ved Angst fremlokke den dunkle Rørelse, som dog skjuler sig i ethvert Menneskeliv, medens man, naar man lever i Samfund med Andre, saa let glemmer, saa let slipper fra det, paa saa mange Maader holdes oppe, faaer Leilighed til at begynde paa en frisk - alene denne Forestilling, opfattet med sømmelig Ærbødighed, tænkte jeg kunde tugte mangan Enkelt i vor Tid, der allerede mener, at være kommen til det Høieste. Dog dette bekymrer man sig lidet om i vor Tid, der er kommen til det Høieste, medens dog ingen Tid som netop den har været hjemfalden til det Comiske. Og ubegribeligt er det, at det ikke allerede er skeet, at Tiden selv ved *en generatio æquivoca* har affødt sin Helt, den Dæmon, der skaanselsløst vil opføre det forfærdelige Skuespil, at bringe hele Tiden til at lee og bringe den til at glemme, at den leer ad sig selv. Eller hvad er Tilværelsen mere værd end at lee ad, naar man allerede i sit 20de Aar er kommen til det Høieste. Og dog hvilken høiere Bevægelse har Tiden udfundet siden den Stund, da man opgav at gaae i Kloster? Er det ikke en jammerlig Leveviisdom, Klogskab, Modløshed, der sidder til Høibords, der feigt indbilder Menneskene, at de have gjort det Høieste, og lumskeligen afholder dem fra endog at forsøge det Mindre? Den, der har gjort Klosterbevægelsen, han har kun een Bevægelse tilbage, det er det Absurdes. Hvor Mange forstaae i vor Tid, hvad det Absurde er, hvor Mange leve i vor Tid saaledes, at de have givet Afkald paa Alt, eller have faaet Alt, hvor Mange ere blot saa redelige, at de vide, hvad de kunne og hvad de ikke kunne? Og er det ikke sandt, forsaavidt man finder saadanne, man snarest finder dem blandt de [* 94](#) mindre Dannede og tildeels blandt Qvinder? I en Art Clairvoyance aabenbarer Tiden, saaledes som en Dæmonisk altid aabenbarer sig selv uden at forstaae sig selv, sin Brøst; thi den fordrer atter og atter det Komiske. Skulde det virkelig være det, Tiden behøvede, skulde Theatret maaskee behøve et nyt Stykke, hvor det blev gjort latterligt, at Een døde af Kjærlighed, eller vilde det ikke snarere være Frelsende for Tiden, hvis det skete iblandt os, hvis Tiden blev Vidne til en saadan Begivenhed, for at den engang kunde faae Mod til at troe paa Aandens Magt, Mod til at lade være, feigt at qvæle det Bedre i sig selv, misundeligt at qvæle det hos Andre - ved Latteren. Skulde Tiden virkelig behøve en latterlig Erscheinung af en Opvakt, for at faae Noget at lee ad, eller skulde den ikke snarere behøve, at en saadan begejstret Skikkelse mindede den om, hvad der var glemt?